Questio Medica Proposita.

J
XXX
e/18

3467-/P J. K-X.X. C
7².
Col 72-423

5210-8

QUÆSTIO MEDICA

PROPOSITA

A CLARISSIMIS VIRIS D. D. CONSILIARIO ac Regis Medico, & Doctoribus Medicis Collegii Rothomagenſis

PRO AGGREGATIONE DISCUTIENDA.

An Febri Puerperarum Miliari cùm Lochiorum ſuppreſſione & abdominis inflammatione Balnea ?

I.

MULIERI, quæ totius orbis pretioſiſſimum opus eſt, id omne quod neceſſarium erat, tum ut amet, tum ut ametur, largitus eſt rerum potens arbiter ; facta viro ſocia illius ſolatium evadit, pulchritudine lenit irâ percitum, diſtrictos cohibet enſes, dimicaturos continet exercitus, mellifluo ſermone demulcet ingenium, innumeris leporibus faſcinat oculos. Quid non movet ? Quid non accendit ? Quid non vincit ? Tantis præfulgentem dotibus à morbis fore immunem totus deſideraret orbis. Heu ! lege ſemper deplorandâ omnibus morborum claſſibus obvia eſt. Hic ipſe uterus, quo viro charior efflorèſcit, vel morborum procreat iliadem, vel à primariis morbis peſſimum mutuatur ſtatum. Triſte illius rei exemplum præbet morbus præſens. Quot eo affectas rapuit atra mors ? Quot viri conjugis amatæ etiam nunc horrent interitum ? Quot orphani matris chariſſimæ lacrymantur obitum ? Paſſim ululatus verberant aurem ; Paſſim lacrymas eliciunt planctus : ubiquè mœror, ubiquè triſtitia. Quaſi mortalibus ſua mala non ſufficerent, nova deterioraque identidem ingruunt, longèque violentiores procellas excitant, quòd repentinus fit eorum inſultus, quòd incautos aggrediuntur, quòd nondùm cognitis medela ignoratur. De genere hoc eſt Febris Miliaris quam anno circiter 1650 immundus lipſæ campus peperiſſe creditur, unde per totam Europam graſſata eſt. Hìc frequentior, illìc rarior ;

verum ubique ſtrages edidit. Singulis anni tempeſtatibus caput altum exhibet : inter glacies non rigeſcit : ad canis ardores non ſiccatur : in humido non extinguitur : paludes & ſylvas, urbes & pagos depopulatur : divites & pauperes afficit : ſenio confectos (quod tamen rarius fit) Juvenili gaudentes ætate laceſſit : nulli temperamento, nulli ſexui parcit : in nullis vero tam frequens, quam in puerperis apparet.

Hæc Febris eadem ſemper eſt, ſed varium pro vario temperamento, pro variis circumſtantiis profert effectum, undè diſſimilis eſſe videtur : hinc modo maligna, modo malignior declaratur.

(a) *Sauvages, claſſes morbor.*

Malignam primo inſultûs die (*a*) ſine calore inſolito ſequente aggreditur horror : caput vix dolet : febris leniſſima, pulſus duriuſculus, urina ſana, nulla ſitis, appetitus bonus : ſudor abſque artuum dolore vigere incipit.

2â. Die pulſus celerior, urina aquoſa, metus & triſtitia : ſcrobiculi cordis anxietas excitat ſuſpiria : ſequuntur ſubitanei motus involuntarii : digiti ſenſu quodam pungitivo ſtuporeque laborant : intumeſcunt manus, pulſus magis contrahitur, ſudores acidum corruptum olent, nauſea ægrotantem afficit : Lochia partim vel integrè ſupprimuntur, quandoque ipſorum ſuppreſſioni præit Febris Miliaris, ſæpius vero hæc pediſequa eſt. Mitiora dantur ſymptomata, ſi Lochiorum fluxus ſit liber.

5â. vel 7â. vel 9â. Demùm die cutis tota ſenſu punctorio afficitur, horroribus & caloribus alternis exercetur corpus, ſudorum augetur impetus, alba vel rubra apparet miliaris eruptio, quæ, ubi prodierit, cutim inſtar anſerinæ corrugat : primò collum, deinde pectus, dorſum, brachia, manus occupat, ſemen milii, unde nomen habet, amplitudine æquat : intra triginta horas fere tota abſolvitur, copioſa apparet : pathemata antea graviora mitigantur : pulſus mollior, remiſſior liberiorque undulat : Lochia cum largo materiæ fœtidæ fluxu reſtituuntur : urina copioſior, magis ſaturata mingitur : redit animi vigor : explicantur veſiculæ ichore fœtido plenæ, intra paucos dies areſcunt, ſquamularum inſtar decidunt, & ægra ad priſtinam redit ſanitatem. Hæc eſt iſtiuſce malignæ gradiendi methodus : ſi perverſo caſu turbaretur, malignioris dotes indueret, omine heu ! nimis infenſo.

Ubi Malignior fuerit, criſeos opportunæ non ſervat ordinem : modo tota furibunda venenum explicat : modo, quibuſdam diebus ante aggreſſionem, alternatim dolet caput, afficiuntur artus doloribus Rhumatiſmum æmulantibus. In acie præcedit gravis horripilatio, ſequuntur æſtus, virium languor, dejectio : cumpunctorius in dorſo ſenſus percipitur : præcordia calent & ſtringuntur, magis ac magis pathemata augentur : Alta ſuſpiria, inquietudo, vigiliæ miſerrimam torquent ægrotantem. Si ſomnus appareat mali moris eſt : ſyſtema nervorum turbatur, octavum par imprimis afficit illius pravi veneni indoles, nauſea ſequitur : frigus horror & calor intra cutem, in volâ manuum imprimis ſenſibiles, ſe ſe offerunt : Puerpera quaſi ſtupida fit, vel laborat deliriis eo fortioribus, quo acrior fuerit humorum craſis.

Si huic hyſteria jungatur, tanta præcordiorum adaugetur anxietas, ut quædam tremulis manibus & colli agitatione, cum cynico oris ſpaſmo, epilepticorum faciem referre videantur. Qui tunc morbi ſtatus !

Variam ſymptomatum ſyndromen deſcribere peroperoſum eſſet ; modo enim minuitur tranſpiratio, cutis deurens abit, colatoria vaſa magis ac magis ſtringuntur, genæ rubent, apex linguæ muricæus eſt, vapidus urinarum color apparet, frequenter ſed parcè mingitur, lac è mammis reſorbetur ac ſtillare ceſſat, Lochiorum fluxus plane ſupprimitur ; tumefit abdomen, inflammatur : oculi ſcintillant, cornea opaca rubore afficitur, &c. Modo effuſius manant ſudores, alvus cum torminibus fluit liberior vel ſtringitur, eruptio nullum ſervat

rithmum, vel primâ inſultûs die, vel ſequentibus prodit inſufficiens, mali ominis, nunc apparet, nunc evaneſcit, modo alba (b) modo craſſa cum ſanguine ſoluto mixta, modo ichore ſubtiliſſimo acri referta, modo criſtallina. Nullum aliud exanthema tam inſtabile crebro ac celeriter retrocedens, tumque iterum comparens. Si Puerperæ virtus ea fuerit ut ſub tanto onere non prematur, ſæpè reliquiæ non illicò debellantur; per continuos menſes artus dolent, humor ad articulos depluit difficillimè ſanandus, niſi urina turbida fluat copioſa. Si debilis verò militet virtus, extrema frigent, interiora æſtuant, micat pulſus tenuis, inordinatus; minor non erit timor, ſi vires nimis erigantur, pulſus calcarifer, turbatus eſt; oculi duplâ imagine afficiuntur, turbatur mens, ſpectra videntur, tendines agitantur, pulmones ſubflaminantur, manet exanime Cadaver.

(b) *M. Pincrd; Diſſertation ſur la Fievre Mil.*

II.

MILIARE venenum turbinis ad inſtar volvi videtur, non ubiquè virus explicat, non omnes aggreditur puerperas. Adſit in locis amicus fomes, adſit in humoribus pabulum congruum, adſit in fibris pronitas ad erethiſmum. Aurum & argentum non eodem menſtruo ſolvuntur. Quin immo ſi corporis vires illi ſint heterogenei, ut ſenſitiva manum, ſic illud fugit, vel, ut ſublimati corroſivi vires Sale Tartari exolvuntur, ſic illud concutitur, deſtruitur, evaneſcit. Non mirum igitur eſt has, iſtis ſoſpitibus, affici, omnes non æquâ lance perfodi.

Ubi vero amicam elegerit ſedem, Prothæum æmulatur, pro vario ſole, pro variâ cujuſque temperamenti indole, diverſas formas induit: videtur quaſi Leo rugiens, irâ, dum pugnat, accendi, famem ad obſoniorum copiam extendere, os ad eorum dulcedinem avidius aperire; tum vero delectatur iis in locis, ubi recuſatur ventorum liber circuitus, ubi vapor cœnoſus, putridus, ſordidus nares excruciat; ubi aer humidior, cujus caliditatis continuo variatur habitus, cutem conſectatur. Quam bellè nutritur in his, quæ temperamento ſanguineo-lymphatico donantur, quæ mœroribus indulgent, vitam otioſam ducunt, vigiliis impenſioribus corpus atterunt, quibus conſuetæ ſupprimuntur evacuationes! Nec mirere illius ad puerperas affectum: naturæ gravidarum uteri ſi attendatur, continuum renaſcens pabulum huic veneno exhibebitur; diſtenduntur toto graviditatis tempore uteri vaſa, ſanguis per arterias in illius compagem magis ac magis truditur, ſed ob illius diſtenſionem & ſanguinis nimium appulſum hujus reditui non ſufficiunt venæ, hinc ſubſiſtente ibi diutius ſanguine, lymphaticus humor (c) in ſua vaſa magnâ copiâ ſecedit, in quorum diverticulis quaſi incarceratus hærens, longiori mora vapeſcit, corrumpitur & acorem contrahit. Ubi primum extruditur fœtus, concidit uterus, laxantur habenæ, lymphaticus humor acore donatus, quâ datâ portâ ruit; ſi pleni pateant Lochiorum aditus, cum ipſis forâs amandatur; ubi vero ſupprimuntur Lochia, cum ſanâ lymphâ miſcetur, circulationis leges ſubit, virûs Miliaris pabulum evadit, acore ſuo nervos irritat, anxietates exſuſcitat, donec per cutis tubulos prodeat. Quo rueret virus meliora obtenturum? Arridet locus, non deſunt obſonia.

(c) *Frid. Hofman. de Feb. Mil.*

Hujus naturam explicare conatus exſuperat humanos: novum morbi genus, Medicinæ priſcos latuit ſcriptores. Illud nempè Pandora fovebat noſtris oriendum temporibus. Experientiâ docemur illius ſemen eſſe putridum particulare, vehiculum aerem, pabulum obſonia acre-glutinoſa.

Subita virium proſtratio, anxietates circa præcordia nulli cedentes vomitui, ſatis ſupèrque declarant ſyſtema nervorum turbari, illorum ſpiritus catenari, donec integrum illud venenum cutis tubulos ſubierit, hinc in nervis illius ſedes certò arguitur. Sequamur ingredi occipientis paſſus. Primâ aggreſſionis die, veluti tenuis aura pororum myriadem irrumpens, ſanguinis circulationem ſubit,

cum ipſo miſcetur, fit lymphæ comes, nervorum mæandros penetrat, ad ultimos hiatus perventum ſucci nervoſi itui obeſt: hinc minor nervorum ſenſatio, hinc ſtupor membra ligat, hinc manus tumeſcunt; vi autem naturæ excitantur majores nervorum trunci, continuus fit totius ſyſtematis nervoſi conatus, cor inde contractiones frequentiores habet; tum vero aura venenata venenum ſuum ſingulâ contractione explicat, calcar calcari ſuccedit, donec tota ſolvatur. Durante illâ totius naturæ pugnâ, mirere ſanguinis craſim: ille magis ac magis concutitur, ad intimos receſſus pellitur, illius tenuior pars lymphæ uterinæ juncta exprimitur, & ſudoribus (niſi nervi cutim ambientes nimis conſtringantur) inundato toto corpore, unà cum illis foras amandatur; craſſior vero pars ſub epidermide manet, novarumque appulſu puſtulæ efformantur.

Sane quidem vehementiora exhibebuntur ſymptomatata, quo uberior erit acrium in corpore hoſpitantium copia. En puerperarum ſtatus tanti periculi plenus: lymphâ acri plurimâ opplentur, Lochiorum ſuppreſſio numerum copiamque acrium adauget, inflammatio abdominis ſe dat comitem; non unus morbus, ſed plures ſunt debellandi: jungitur inflammationi inflammatio, humores magis ac magis exaltantur, præceps liquidum avolat, ſalium ſpicula longe acuta evolvuntur, repagula diſrumpunt, à ferocientibus fibris ſuſdeque quaſſantur, per invia loca facto agmine divagantur, erethiſmum generalem commovent, tono naturali orbantur fibræ, phantaſma phantaſmate pellitur, nullus optimus ſitus.

Anti-Lucretius in *Præfatione.* *Quæſivit ſtrato requiem ingemuitque negatâ.*

III.

MIRANDAM uteri fabricam qui ſcrutari voluerit, Winslowium anatomês principem, vel oculos ſcalpellumque in illius compagem transferat. Nullum viſcus in Fœmina tam ſublimi artificio compoſitum: primum hominis palatium, naturæ miraculum eſt: pro rectoribus inſignes nervorum apparatus habet. Nervus utrinquè intercoſtalis ſe dat utero, huic ſe jungunt comites nervi à ſacris & lumbaribus orti. Immenſâ vaſorum ſegete pullulat: gaudet duabus arteriis ſpermaticis totidemque iliacis, hypogaſtricæ hæmorrhoïdaleſque illum quoque rigant; vaſorum propagines à viſcerum late viciniâ mutuatur; quæque omnia hæc vaſa ut augeſcente utero extendi facile valeant, contorto modo ſerpentinoque greſſu totam uteri perreptant ſubſtantiam; nec deſideres liquoris fontes uberrimos: favet uteri ſitus, favet perpendicularis vaſorum deſcenſus, favent venarum alvei valvulis orbati. Mitto vim illam naturalem, quâ quotocumque menſe per vulvam Fœmina purgatur, mitto membranam internam inſtar Holoſerici villoſam qua catamenia exſudantur. Hinc non mirum eſt à conceptu uterùm ampliari, vaſa liquoribus turgere, tantam enixo fœtu ſuboriri cruoris copiam: at vero mirum quoque non eſt Lochia ſupprimi: Febris lactea partui ſuccedens humores concitat & accendit; uteri vaſa jam humoribus ſcatent: ſi qua proportione humores in uteri vaſa detruduntur, eâdem proportione per patulam villoſamque membranam non eliminentur, redundabunt, os illius tomenti arctabitur, fluenda retinebuntur, retenta ſpiſſeſcent, minor atque minor fluxus & tandem ſupprimentur; ab illâ ſuppreſſione acrem, Febre perſeverante, induent indolem, incendium grande parturient, nervis major erit irritatio, irritationem ſequitur inflammatio.

Nec quidem abdominis inflammatio cuique partium membranacearum naturam propiùs indaganti mira videbitur. Totius corporis viventis membranæ mutuum inter ſe habent conſortium, ad inſtar fidium ſibi invicem reſpondent: ſi quam vim chorda muſica in alterâ extremitate paſſa fuerit, in alterâ vibrabit, per totam æqualiter longitudinem intendet aut remittet, chordas vicinas in conſenſum trahet, omneſque reſonabunt, licet omnes immediate non verberentur:

uteri ergo conſtrictio abdominis membranas conſtringet ; aliunde magnus intercoſtalis, ſi regit uterum, regit & alia abdominis viſcera, hinc ſi porrectior fiat irritatio, humorum in parte conſtrictâ negabitur fluxus, ſuperiorum ſequetur affluxus, eoque ſubitò augeſcente orietur inflammatio, cum in viventibus omne violentius inflammationem habeat pediſequam : quid mirum ergo ſi abdomen inflammetur ?

Febris lactea non ſola eſt lochiorum ſuppreſſionis cauſa, nec ipſa lochiorum ſuppreſſio abdominis inflammationis principium ; quid ſi frigori imprudenter ſe exponat puerpera ? quid ſi placenta adhærens utero manu barbara avellatur ? quid ſi lymphaticus humor acore donatus, ſi Miliare venenum comites ſe dederint ? acore illo ultimis nervorum hiatibus irretito, irritabitur nervoſum genus, quæ fuerit debilior fibra vi impingenti cedet, rigidior magis ac magis rigeſcet, circulares ergo fibræ laxabuntur longitudinales decurtabuntur, in pejus omnia ruent, jam videre mihi videor bovem rabidum cornibus, dentibus pedibuſque obvios lacerantem. *Si inflammationem, inquit hypp. (d) Senſerit uterus contrahitur, quod ſi quid corruptum fuerit & recrudu erit, Febris acuta & magna horrorque detinet, partes circa pudenda duræ ſunt, ſtupendum in modum afficitur, mordetur & impetu fertur, ac ſi quis immiſſo digito contrectet, rurſus pejus habet & mordetur, caput & ſinciput dolore afficitur, caligo & frontis ſudor adeſt, extrema perfrigerantur & tremunt, interdum ſopor occupat, audire non ſolet, multum eſt cibi faſtidium, neque ſtomachus neque ventriculus omnino cibum attrahit, vociferatur, cum impetu fertur, dolor eſt ad pubem, inguina, lumbos & occulta muliebris pudendi loca, celeriter que moriuntur.* Hîc finis, hîc meta laborum ; cum vero hanc finem, perversè tamen, quiſque reformidet : videndum quo medicamine illi ſit obviandum.

(d) *Lib. ſecund. de Morb. Mul. Sect. v.*

Vidimus ortum, vidimus progreſſum, vidimus ſtatum : jam curationis methodus ſe offert obviam, veneni obtundere aculeos, puſtularum maturationem fovere, ſuppreſſionis inflammationiſque tollere cauſam, imprimis vero nervorum lenire ſpaſmum : Num his efficiendis par eſt Balneum ?

IV.

USUS Balnei antiquiſſimus eſt, ab ipſo Moſe (e) quandoque præſcribitur. Apud Orientales magno fuit olim & nunc eſt pretio. Venuſtati lepores addebat, pudicitiam non lædebat ; formoſa Balneo utebatur Bethſabe, pudiciſſima utebatur Suſanna : nec illud antiquitatis Deabus contemptui fuit, Venus in Balneo pingitur. Romæ Senatores barba candidâ conſpicui, juvenes nondum togati Balneo quoque uſi ſunt. Pariſiis juliani perſtant Balnea, & in ipſâ neuſtriâ quot Balneorum rudera reperire eſt ? ubique frequentabantur, valetudinis firmitas, morborum fuga prædicabantur ; nec tanta deſpicias laudum præconia, ſuus cuique debetur honos. nihil quidem in Medicinâ tantis dignum laudibus, ſive corpus humanum ſpectes, ſive Balneorum ſcruteris naturam.

(e) *Deuteronome.*

Sanitas corporis humani in eo præcipuè conſiſtit ut ſuo officio fungatur quodlibet corporis colum, nullum vero tranſpirationis colo uberius eſt : tota corporis externa facies, plurima que interna illius eſt ſedes. Quot & quanta per illud colum effluant vix credibile eſt : rem extra dubium poſuere viri indefeſſæ experientiæ Sanctorius, Keil, Dodart & Kaau, Per cutis mæandros continuus fit halitus, per hos humorum turgeſcentia amandatur, major inquilinorum pars evacuatur. Cutim reſpice foraminulis ſcatet ubique : hanc indiſcriminatim perrerant generis cujuſlibet vaſa ; ex ultimis fibrarum nervearum propaginibus conſtat, epidermide ſquammeâ ſtaminibus ſane elaſticis pendula tegitur ; cave ne ea vaſorum excretoriorum oſcula, aut rigiditate, corrugationeve, aut ſtagnante excremento occludantur, alioquin brevi totus rueret homo.

Si vero pori dentur tranſpiratorii, dantur quoque & abſorbentes ; Mercurius

cutim penetrat, ſcabies tactu lympham inficit; ſi in cubili cum oleo therebenthinæ noviter picto decumbas, urinæ violam redolent; ventriculo jejuno brachium in aquâ per ſemihoram deponas, vas ſit accurate clauſum, ne auræ avolatæ detur ſuſpicio, quantitatem illius multum imminui pro certo habebis; *Mirabilis caſus narratur à petro Servio, ſummi Pontificis Urbani octavi Archiatro, de ſacra virgine, quæ jejunio, vigilia, meditatione, corpus omnino exhauſerat ita, ut cum maximâ totius ſiccitate urens adeſſet calor. Illa per aliquot ſeptimanas, ſingulis viginti quatuor horis ducentas & ultra libras par veſicam excrevit.* (*f*) *Fatetur Digby quod vix fidem adhibere potuiſſet, niſi tantus in arte vir illud portentum memoriæ mandaſſet, & veritatem facti ab ipsâ ægrâ & plurimis Medicis Romanis, confirmari audiviſſet.* Qualis abſorptio! cubant una Davidis & junioris Sunamitæ exemplo effœtus ſenex & junior florente ætate gaudens, hujus detrimento, ille vegetat, vires recuperat.

(*f* Wanswieten. Tom. 4, p. 218.

Corpus humanum igitur ea gaudet vi, quæ expellat, & quæ abſorbeat; dos eſt naturæ omnibus corporibus indita, munus eſt omni admiratione dignum. Hoc modo fugantur inquilina, admittuntur proficua, ô utinam peſtiſera non admitterentur!

Quod Balneum ſpectat aqua eſt. Quid aqua utilius? Quid benignius? Quid præſtantius? αριςόν μέν ύδωρ (*g*) partes aquæ, glabræ, tenues, ſubtiles, fluxiles, teretes, motu perpetuo agitatæ, quietis plane expertes inveniuntur. Aqua quocumque volueris foramine minor, omnia ſubit, omnia tentat: Salium compagem ſolvit, vim eorum obtundit; hinc menſtruum univerſale huc uſque audit: nonne ſalitas piſcium carnes, aliquot dierum intinctu, eorum compagem penetrando, inſipidas reddit? Nonne diutinâ in aquis detentione vel ipſa cornua ungueſque remoleſcunt, ac quoquoverſum ſe flecti patiuntur? Quaſi viverra omnia rimatur, quaſi adamas omnibus jungitur; aer ipſe in quo movemur, in quo vivimus, in quo ſumus, ſociam aquam ſecum habet, ſecum vehit. Sursùm, deorsùm, antrorsùm, extrorsùm, aquam videre eſt, aquam ſentire eſt. Ab aquâ ducitur vitæ dulcedo; ſitim ſedat, calorem urentem compeſcit, aſpera demulcet corpora, nobis eſt in alimentum; domitos hoſtes jactitet Heros, Cræſus opes, Venus delicias; Meum erit tropoeum aqua, meæ divitiæ, meum ſolatium. O præſtantiſſima aqua rerum moderatori injurias inferrem, ſi tuas non efferrem laudes.

(*g*) Pindare excellens quidem aqua.

Duplici modo utimur aquâ vel hauſtu, vel fomento. Quiſque modus ſuas habet virtutes; aqua à fomento vim directam exterioribus corporis fibris & lymphæ impertitur. Balneum ergo magni momenti eſt, quas dotes non habet? Audiamus Medicinæ vatem, (*h*) *Balneum quod compactum eſt diſſolvit & diſcutit, dolorem lenit, ſputumque maturum facit ac educit, facilem reddit ſpirationem, laſſitudinem eximit, dum articulos & cutis ſuperficiem exolvit & urinam ciet & capitis gravitatem ſolvit & nares humectat.* Omnium ætatum experimenta hanc ſententiam confirmant. Quid pluribus indigetur ut clarior celebretur Balnei utilitas?

(*h*) Hypp. de Balneis.

Cum aqua tam potens ſit menſtruum, ea omnia ſecum vehit principia, quibus referuntur varii per quos tranſit tramites; hinc ſcrutanda eſt aquarum varia indoles: ſit pura quantum fieri poteſt Balnearis aqua, ſit dulcis, tenuis, limpida, profluens & aperta: non limoſa, non ſtativa, non paluſtris, non putrida.

Varius vel caloris, vel frigiditatis gradus attentione vel exquiſitiſſima dignus eſt. Thermometro duce hæc novimus phœnomena (*i*) Balneum intra 27 ad 28 caloris gradum, ſanguinis temperaturæ æquale eſt, nullam debilitatem inducit quin immo vires exſuſcitare videtur. Ultra 28 gradum pulſus exſurgere incipit, tranſpiratio adaugetur, Ad 31 Febris excitatur. Ad 32 vertigine laborat

(*i*) Gazette d'Epidaure, 1764, p. 104.

caput. Si gradus caloris adaugeantur : convulſiones ſequuntur, paralyticum quandoque redditur corpus difficillime ſanandum.

Balneum frigidum corporis fibras tendit, debilibus fortitudinem conciliat; quo frigidius, erit eo vegetior corpori conciliabitur fortitudo, partes quas attingit refrigerat, internas autem ex accidenti calefacit. (*l*)

(*l*) *Sennertus*.

A Balneo ſequitur ſudor, unde veteribus mos erat corpora poſt Balneum ungere. Hinc Galenus ait. *Ungendum oleo poſt lavacrum eſt, ne videlicet quod intumuit corpus plus juſto digeratur ſed obſtruantur exigua cutis ſpiracula.* Verum quibus cruditas erat, & qui corpus plenum habebant quod πληθωρικόν vocant, hos neque in Balneo neque à Balneo inungi concedebant.

His ad amuſſim conſideratis, regat medicum prudentia, illudque eligat in puerperâ curandâ, quod illius temperaturæ ſit æquale : vitetur frigidum, Fibras tendit, vitetur calidius convulſiones hîc magnoperè metuendas procreat & accerſit.

V

ACORI lymphæ puerperarum demulcendo, nervis leniendis, ſuppreſſioni evacuandæ, inflammationi tollendæ, veneno Miliari maturando nihil Balneis aptius, nihil opportunius. Quid Balneum in puerperâ times ? Si totum ejus tenditur corpus, ſi totum præbetur aridum, ſi Mæandri occluduntur, ſi craſſiori replentur humore, Balneum rigorem alluendo flectet, viſcoſitatem ſolvendo recludet. Quid Balneum in Lochiorum ſuppreſſione, in abdominis inflammatione, in univerſo nervorum erethiſmo, reformidas ? „ Cum dolor detinuerit, *inquit hypp.*, in aquâ calidâ deſideat. „ εν ὑδατι θερμῳ καθηϑω (*m*) „ ſi „ ex partu inflammationem ſuſceperint ſolani ſuccum per pudenda immittito &c. „ calide autem lavet & à Balneo bibat „ θερμῷ δε λουεϑῶ, καὶ ἀπό λουτρῳ πινετῶ (*n*) „ intermiſſione autem temporis, quanta ſatis eſſe ei videbitur facta etiam „ colluito καὶ κλυσάι. (*o*) „ Balneum partes ſpaſmodicè tenſas laxabit, lenibit dolores, exterioribus laxatis partibus, interius criſpatæ minus comprimentur, adapertis cutis ſpiraculis ad interiora ſibi parabit iter, per pororum myriadem irrumpens in venas ingredietur, ex his ad arterias deferetur, ultimorum uſque nervorum propagines ſubiturum; ſanguini & lymphæ, quibus ſe commiſcet, fluorem impertietur, ipſorum acorem emendabit. *Balneum* inquit fernelius, *humores fuliginoſos non modo diſſipat è ſummis, verum etiam ex intimis corporis regionibus tenues & fluxos foras evocat, craſſiores vero quos non diſcuſſerit colliquat.* An relaxatione ſolidorum, An commixtione ſuâ cum lymphâ & ſanguine, An ſoluto lenitoque humore acri inflammationem tolli negaveris, lochia cieri non dixeris ? reclamat altâ voce prudentia, ſeda erethiſmum, remitte membranarum tenſionem, leni lymphæ in uteri diverticulis hærentis acorem, craſſos humores colliqua, Balneum eſt in manu, eæ ſunt illius virtutes; ſic relaxatis omnibus oſtiolis, ſic liberis lenitiſque humoribus fluent lochiorum fontes uberrimi, ſic ſibi reſtituetur uterus ad meliores fortunas.

(*m*) *Hypp. de Naturâ mulieb. Sect. V.*

(*n*) *De Morbis mulier Sect. V.*

(*o*) *Idem.*

Quid tandem Balneum in veneno miliari maturando rejicis ? totum genus nervoſum irritat, in imis hæret nervorum hiatibus, nullum doloris lenimen quatenus cutim non ſubierit integrum; ſi cute contemptâ alio irruat, brevi videtur turbatus ægrotationis ordo, brevi conſpicitur muliercula ferociter minax nullis cedens precibus, Quot & quam diras ſtrages ciere videmus Miliaris ceſpitationem, refluxumque ? quot funeſta *necroſeos* præſagia ? Furentem intus hoſtem extra pelle. *Quo natura vergit eò ducendum* : emolliantur ergo cutanea oſcula, dematur reſiſtentia. Adſit Balneum nervorum ſpaſmos ablaturum, nervos liberaturum, cutis tenſionem laxaturum. Adſit Balneum miliare venenum ad epidermidem evocaturum; membranarum relaxationi favendo illud virus quaſi connubio junctum ſtabili proprium ſibi dicabit. Adſit Balneum virus Miliare

cum ſecretionibus adauctis laturum ; Lochia ciendo partem illius redundantem cum illis eliminabit. Nec te terreat ſudorum impetus. Si pulſu irritabili calcitrante appareat, non criticè laboranti, ſed irritatæ, ſed devianti naturæ debetur. Nec te moveat frigoris timor à Balneo : exemptam ex aqua tepentibus linteis involve, vel ardua vincit ingenium prudens, vel implicata ſolvit mens expedita : ipſe Balnei effectus omnem timorem elicit ; exemptas ex aqua reſpice, illarum corpus ſudore madet ; ablata ſunt obſtacula, partes ſpaſmodice tenſæ laxatæ ſunt ; quin immo illius aquæ pondere, quo in Balneo premitur ægra, ſublato ; humores magis ac magis ad peripheriam detruduntur ; magis ac magis liberantur interius compreſſæ partes : Vos teſtor clinicês fidiſſimos cultores, arguite me mendacii, quid video ? Anſatas manus mihi præbetis. Quid audio ? exclamatis voce forti : Balneum veneni Miliaris obtundit aculeos, puſtularum maturationem fovet, ſuppreſſionis, inflammationis que tollit cauſas, nervos lenit, delirium eliminat. Neque hæc habeas ſomniantis animi ludibria, ſum mei compos. Balneum ſi rejicis, rejice rationum mearum pondera, cedo lubenter, at vero redde te experientiæ (q) utere mente tua, age Medici partem, ſerva generis humani ſolatium, redde uxorem viro, matrem liberis.

(q) Sauvages, *claſſ. morb.* Mémoires d'Edimbourg. Pomme, *Traité des vapeurs*, &c.

Ergò Febri puerperarum Miliari cum Lochiorum ſuppreſſione & abdominis inflammatione Balnea.

ASSERTIONES.

Convivia ſanitati conferunt.
Ad ſanitatem mores.
Nullum eſt remedium univerſale.
Sudor ſymptomaticus deſpiciendus.

PROBLEMATA.

An pluribus Morbis muſice ?
An gracilibus Pomaceum vino ſalubrius ?
An Tabacum lentum ſit homini venenum ?
An Lintea in variolis mutanda ?

PARADOXA.

Supreſſo & immoderato Catameniorum fluxui aperientia.
Sal Culinare eſt condimentum ſepticum & antiſepticum.
Salia Alkalia à putredine orta putredini reſiſtunt.
Ova eccoprotica ſunt & aſtringentia.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. PETRUS DE BOISDUVAL, *Conſiliarius Regis Medicus, è Scientiarum, Litterarum, Artiumque Academiâ Rothomagenſi, & Noſocomii S. Magdalenæ Medicus ordinarius.*
M. GUILL. FRANC. TYPHAIGNE DE LA ROCHE, *Collegii antiquior, è Scientiarum, Litterarum Artiumque Academiâ Rothomagenſi.*
M. NICOLAUS-GERVASIUS DESLONCHAMPS, *Facultatis Medicæ Monspelienſis Doctor Medicus, Cathedræ Regiæ olim vacantis in celeberrimâ Facultate Medicâ Cadomenſi Candidatus, & invalidorum generalis Noſocomii Medicus ordinarius.*
M. BERTRANDUS PINARD, *Nanceianorum Medicorum Collegii ſocius honorarius, Noſocomii S. Magdalenæ Medicus ordinarius, è Regiâ Scientiarum, Litterarum & Artium Academiâ Rothomagenſi, necnon in ejuſdem horto Regius Botanicês Profeſſor atque Demonſtrator.*
M. NATALIS-ANTONIUS FLEURI, *Doctor Medicus & Profeſſor Honorarius in Facultate Medicâ Cadomenſi.*
M. LUDOVICUS BARDET, *Facultatis Medicæ Monspelienſis Doctor Medicus.*
M. JOANNES DECHAUFFOUR DE BOISDUVAL *junior, Doctor Medicus, & Noſocomii S. Magdalenæ Medicus ordinarius.*

Propugnabit M. LUDOVICUS-JACOBUS-FRANCISCUS MICHEL ; *Sanvalericæus in Caleto, Saluberrimæ Facultatis Medicæ Pariſienſis Alumnus, Doctor Medicus Cadomenſis. Theſeos Auctor.*

Diebus 2ª. & 4ª. menſis Aprilis anni 1767 à 2ª. ad Veſperam.

IN AULA CARMELITARUM.

Rothomagi, *ex Typis* PETRI SEYER, *DD. Arch. Rothom. Typographi.*